

**STANDARDY
OCHRONY MAŁOLETNICH
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3
IM. JANUSZA KORCZAKA W SŁUPSKU**

Spis treści:

ROZDZIAŁ 1.

Informacje ogólne i ważniejsze pojęcia 5

ROZDZIAŁ 2.

Zasady bezpiecznych relacji między uczniem a pracownikami szkoły..... 7

ROZDZIAŁ 3.

Zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi... .. 12

ROZDZIAŁ 4.

Zasady ochrony wizerunku ucznia 14

ROZDZIAŁ 5.

Zasady ochrony danych osobowych małoletniego 15

ROZDZIAŁ 6.

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet. Procedury ochrony uczniów przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utwalonymi w innej formie 16

ROZDZIAŁ 7.

Rozpoznanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia uczniów..... 18

ROZDZIAŁ 8.

Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia ucznia przez pracownika lub rodzica/opiekuna..... 20

ROZDZIAŁ 9.

Zasady ustalenia planu wsparcia ucznia po ujawnieniu krzywdy 22

ROZDZIAŁ 10.

Procedury określające zakładanie „Niebieskiej Karty” 23

ROZDZIAŁ 11.

Monitoring stosowania *Standardów Ochrony Małoletnich* 23

ROZDZIAŁ 12.

Zasady aktualizacji *Standardów Ochrony Małoletnich* oraz zakres kompetencji osób odpowiedzialnych za przygotowanie personelu szkoły do ich stosowania 23

ROZDZIAŁ 13.

Zasady udostępniania rodzicom i uczniom *Standardów Ochrony Małoletnich* do zapoznania się z nimi i ich stosowania 24

ROZDZIAŁ 14.

Zapisy końcowe.....25

Akty prawne, na podstawie których oparte są *Standardy Ochrony Maloletnich w Szkole Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku*:

- 1) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.);
- 2) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021r. poz. 1249);
- 3) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1606);
- 4) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t. j. Dz. U z 2022 r. poz. 1138 ze zm.);
- 5) Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (t. j. Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 ze zm.);
- 6) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskiej Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

ROZDZIAŁ 1 INFORMACJE OGÓLNE I WAŻNIEJSZE POJĘCIA

§ 1.

Nowelizacja Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U. poz. 1606) określiła warunki skutecznej ochrony małoletnich przed różnymi formami przemocy. Dokument ten stanowi zbiór zasad i procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego. Jego najważniejszym celem jest ochrona uczniów przed różnymi formami przemocy oraz budowanie bezpiecznego i przyjaznego środowiska w szkole. „Standardy Ochrony Małoletnich” są jednym z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i stanowią formę zabezpieczenia ich praw.

§ 2.

Ilekczoć w Standardach jest mowa o:

- 1) **dyrektorze szkoły, dyrektorze** – należy przez to rozumieć dyrektora Szkoły Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku;
- 2) **szkole, jednostce** – należy przez to rozumieć Szkołę Podstawową nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku;
- 3) **pracowniku** – należy przez to rozumieć każdego pedagogicznego i niepedagogicznego pracownika zatrudnionego w Szkole Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku, bez względu na formę zatrudnienia oraz: wolontariuszy lub inne osoby, które z racji pełnionej funkcji mają kontakt z uczniami;
- 4) **partnerze współpracującym ze Szkołą** – należy przez to rozumieć osoby wykonujące zadania zlecone na terenie Szkoły na mocy odrębnych przepisów (np. pielęgniarka, fotograf i inne osoby);
- 5) **uczniu** – należy przez to rozumieć każdego ucznia uczęszczającego do Szkoły Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku;
- 6) **małoletnim** – należy przez to rozumieć zgodnie z kodeksem cywilnym osobę od urodzenia do ukończenia 18 roku życia;
- 7) **danych osobowych ucznia** – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację ucznia Szkoły Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku;
- 8) **opiekunie prawnym ucznia** – należy przez to rozumieć osobę, która jest przedstawicielem ustawowym małoletniego, dlatego może dokonywać czynności prawnych w imieniu i na rzecz dziecka i ma za zadanie chronić jego interesy prawne, osobiste oraz finansowe;

9) **przedstawicielu ustawowym** – należy przez to rozumieć rodzica bądź opiekuna posiadającego pełnię władzy rodzicielskiej lub opiekuna prawnego (osobę reprezentującą dziecko, ustanowioną przez sąd;

10) **zgodzie opiekuna małoletniego** – należy przez to rozumieć zgody obojga rodziców małoletniego. W przypadku braku porozumienia między opiekunami małoletniego należy poinformować ich o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny;

11) **krzywdzeniu małoletniego** – należy przez to rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Szkoły lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie;

Krzywdzeniem jest:

a) **przemoc fizyczna** – należy przez to rozumieć każde intencjonalne działanie sprawcy mające na celu uszkodzenie ciała dziecka, np. bicie, popychanie, szarpanie itp. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być następujące urazy: siniaki, złamania, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne. Przemoc fizyczna może powodować lub powoduje utratę zdrowia bądź życia,

b) **przemoc emocjonalna (psychiczna)** – należy przez to rozumieć każde zachowanie opiekuna, które powodują u dziecka poczucie, że jest nic niewarte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych; powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie małoletniego, nieustanna krytyka, wciąganie małoletniego w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, stawianie małoletniemu wymagań i oczekiwań, którym nie jest on w stanie sprostać,

c) **przemoc seksualna** – należy przez to rozumieć zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną naruszającą prawo i obyczaje społeczne; wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym, np. dotykanie małoletniego, współżycie z małoletnim oraz zachowania bez kontaktu fizycznego, np. ekshibicjonizm, podglądanie, pokazywanie małoletniemu materiałów pornograficznych,

d) **przemoc ekonomiczna** – należy przez to rozumieć niezapewnianie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka, m.in. odpowiedniego odżywiania, ubrania, potrzeb edukacyjnych czy schronienia, w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom. Jest to jedna z form zaniedbania,

e) **zaniedbywanie** – należy przez to rozumieć ciągłe lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju; niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań,

schronienia, opieki medycznej, niestosowanie ustalonej przez lekarza kuracji farmakologicznej, bezpieczeństwa, braku dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego.

12) **zespole osób odpowiedzialnych za Standardy Ochrony Małoletnich** – należy przez to rozumieć pracowników wyznaczonych przez dyrektora Szkoły Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku do sprawowania nadzoru nad realizacją niniejszych *Standardów*;

13) **osobie odpowiedzialnej za Internet** – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez dyrektora Szkoły Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku pracownika, sprawującego nadzór nad korzystaniem z Internetu przez uczniów na terenie Szkoły oraz nad bezpieczeństwem małoletnich w Internecie;

ROZDZIAŁ 2

ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY UCZNIEM A PRACOWNIKAMI SZKOŁY

§ 3.

1. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników:

a) dyrektor szkoły, przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem uczniów lub z opieką nad nimi, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w *Rejestrze z dostępem ograniczonym* lub *Rejestrze osób*, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestr;

b) dyrektor szkoły uzyskuje informacje z Rejestru z dostępem ograniczonym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego prowadzonego przez Ministra Sprawiedliwości. W pierwszej kolejności należy założyć konto w systemie teleinformatycznym. Konto podlega aktywacji dokonywanej przez biuro informacji;

c) rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestr, jest ogólnodostępny - nie wymaga zakładania konta;

d) informacje zwrotne otrzymane z systemu teleinformatycznego dyrektor drukuje i składa do części A akt osobowych związanych z nawiązaniem stosunku pracy. To samo dotyczy Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15, wydała postanowienie o wpisie w Rejestr. Przy czym w przypadku tego drugiego Rejestru

wystarczy wydrukować stronę internetową, na której widnieje komunikat, że dana osoba nie figuruje w rejestrze;

e) dyrektor od kandydata pobiera informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności;

f) jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z małoletnimi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla wyżej wymienionych celów;

g) dyrektor pobiera od kandydata oświadczenie o państwie/państwach (innych niż Rzeczypospolita Polska), w których zamieszkiwał w ostatnich 20 latach pod rygorem odpowiedzialności karnej;

h) jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat składa, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był prawomocnie skazany oraz nie wydano wobec niego innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuścił się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi;

i) pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

2. Wzór oświadczenia o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych i zobowiązanie do przestrzegania podstawowych zasad ochrony małoletnich stanowi **załącznik 1** do niniejszych *Standardów*.

§ 4.

1. Zasady bezpiecznych relacji pracowników Szkoły z uczniami:

a) zasady bezpiecznych relacji pracowników z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników;

b) podstawową zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez pracowników szkoły jest działanie dla dobra ucznia i w jego interesie. W komunikacji z uczniami niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec ucznia w jakiegokolwiek formie;

c) znajomość i zaakceptowanie zasad i wytycznych zawartych w niniejszych standardach są potwierdzone podpisaniem oświadczenia, którego wzór stanowi **załącznik nr 2** do niniejszych *Standardów*.

2. Pracownik szkoły zobowiązany jest do utrzymywania profesjonalnej relacji z uczniami i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działanie wobec ucznia są odpowiednie do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych uczniów.

3. Pracownik szkoły w kontakcie z uczniami:

a) zachowuje spokój, cierpliwość i szacunek, a także okazuje zrozumienie dla trudności i problemów uczniów;

b) nie podnosi głosu, chyba że w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia ucznia trzeba wydać komunikat o niebezpieczeństwie;

c) daje uczniowi prawo do odczuwania i mówienia o swoich emocjach, do wyrażania własnego zdania oraz prawo do bycia wysłuchanym przez pracowników szkoły;

d) nie zawstydzia, nie upokarza, nie lekceważy, nie wyśmiewa, nie ośmiesza i nie obraża ucznia;

e) nie grozi uczniowi, nie wyraża dezaprobaty wobec jego zachowania czy postępów w nauce w sposób, który obniża poczucie własnej wartości ucznia. Stosuje zasady konstruktywnej krytyki wobec zachowania ucznia;

f) reaguje według zasad konstruktywnej komunikacji i krytyki na każde obraźliwe, niewłaściwe, dyskryminacyjne zachowanie lub słowa uczniów oraz na wszelkie formy zastraszania i nietolerancji wśród nich;

g) nie ujawnia drażliwych informacji o uczniu osobom do tego nieuprawnionym, dotyczy to również ujawniania jego wizerunku. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989.

4. Decyzje dotyczące ucznia powinny zawsze uwzględniać jego oczekiwania, ale również brać pod uwagę bezpieczeństwo pozostałych uczniów.

5. Uczeń ma prawo do prywatności - odstąpienie od zasad poufności każdorazowo musi być uzasadnione, a uczeń o takim fakcie powinien być jak najszybciej poinformowany.

6. Pracownikowi szkoły nie wolno w obecności uczniów wykonywać obraźliwych gestów, używać wulgaryzmów, niestosownie żartować, wypowiadać treści o zabarwieniu seksualnym.

7. Pracownikowi szkoły nie wolno wykorzystywać przewagi fizycznej ani stosować gróźb.

8. Pracownicy stosują się do zasady równego traktowania uczniów, nie dyskryminują ich ze względu na pochodzenie, poczucie tożsamości, wiek, płeć, status materialny, wygląd zewnętrzny, wiedzę i umiejętności.

9. Pracownik szkoły zobowiązany jest do zachowania w poufności informacji uzyskanych w związku z pełnioną funkcją lub wykonywaną pracą, dotyczących zdrowia, potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, możliwości psychofizycznych, seksualności, orientacji seksualnej, pochodzenia rasowego lub etnicznego, poglądów politycznych, przekonań religijnych lub światopoglądów uczniów.

10. Pracownik szkoły nie może utrwalać wizerunków uczniów w celach prywatnych, również zawodowych, jeżeli rodzic/opiekun ucznia nie wyraził na to pisemnej zgody.

§ 5.

Pracownikowi szkoły bezwzględnie zabrania się:

- a) nawiązywać relacji seksualnych z uczniem;
- b) składać uczniowi propozycji o charakterze seksualnym i pornograficznym, w tym również udostępniania takich treści;
- c) proponować uczniom spożywanie alkoholu, używanie wyrobów tytoniowych i innych używek (narkotyków, tzw. dopalaczy);
- d) innych form działania skodyfikowanych w przepisach karnych.

§ 6.

1. Pracownik zobowiązany jest do zapewnienia uczniów, że w sytuacji, kiedy poczują się niekomfortowo, otrzymają stosowną pomoc, zgodną z Procedurami postępowania nauczycieli i pracowników szkoły w sytuacjach trudnych i kryzysowych stanowiącymi **załącznik nr 7**.

2. Wychowawcy oddziałów zobowiązani są do przedstawienia uczniom *Standardów Ochrony Małoletnich*, które obowiązują w szkole i zapewnienia im, iż otrzymają odpowiednią pomoc w sytuacji zagrożenia.

3. W przypadku, kiedy pracownik zauważy niepokojące zachowanie ucznia lub będzie świadkiem niebezpiecznej sytuacji, zobowiązany jest postępować zgodnie z obowiązującymi

procedurami.

§ 7.

1. Każde przemocowe zachowanie wobec ucznia jest niedozwolone.
2. Nie można ucznia popychać, bić, szturchać, wyzywać, poniżać, wyśmiewać itp.
3. Kontakt fizyczny z uczniem nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy.
4. Pracownik nie powinien angażować się w zabawy typu: łaskotanie, udawane walki, brutalne zabawy fizyczne itp.
5. Pracownik, który ma świadomość, iż uczeń doznał jakiejś krzywdy, np. znęcania fizycznego lub wykorzystania seksualnego, zobowiązany jest do zachowania szczególnej ostrożności w kontaktach z uczniem, wykazując zrozumienie i wyczucie.
6. Niedopuszczalne jest również spanie pracownika w jednym łóżku lub pokoju z uczniem podczas wycieczek szkolnych.
7. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszczalne jest —naruszenie nietykalności ucznia. Do sytuacji takich zaliczyć można:
  - a) pomoc uczniowi niepełnosprawnemu w czynnościach higienicznych, jeśli typ niepełnosprawności tego wymaga, a uczeń/jego opiekun wyrazi zgodę;
  - b) pomoc uczniowi niepełnosprawnemu w spożywaniu posiłków;
  - c) pomoc uczniowi niepełnosprawnemu w poruszaniu się po szkole;
  - d) konieczność udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej.

§ 8.

1. Kontakt z uczniami powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy szkoły i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków pracowników, z wyjątkiem sytuacji szczególnych związanych z organizacją zaplanowanych działań statutowych szkoły.
2. Pracownicy nie zapraszają uczniów do swojego miejsca zamieszkania. Spotkania z uczniem lub też jego opiekunem powinny odbywać się na terenie szkoły.

3. Pracownicy nie kontaktują się z uczniami poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych). Właściwą formą komunikacji z uczniami poza godzinami pracy są kanały służbowe (dziennik elektroniczny, e-mail służbowy, telefon służbowy).

4. Jeśli uczeń i jego rodzice/opiekunowie są osobami spokrewnionymi dla pracownika szkoły, utrzymywanie w tym wypadku relacji towarzyskich lub rodzinnych wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych uczniów oraz ich rodziców/opiekunów.

ROZDZIAŁ 3

ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIMI

§ 9.

1. Nadrzędnym celem szkoły jest zapewnienie uczniom bezpieczeństwa podczas zajęć organizowanych przez szkołę.

2. Uczniowie mają obowiązek przestrzegania zasad i norm zachowania określonych w *Statucie Szkoły Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku*.

3. Uczniowie uznają prawo innych uczniów do odmienności ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność i nie naruszają praw innych uczniów w tym obszarze.

4. Zachowanie i postępowanie uczniów wobec kolegów/innych osób nie narusza ich prawa poczucia godności osobistej. Uczniowie są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.

5. Kontakty między uczniami cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych typu: proszę, dziękuję, przepraszam; uprzejmość; życzliwość; wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.

6. Uczniowie budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły, rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.

7. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród uczniów nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Uczniowie nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych uczniów.

8. Jeśli uczeń jest świadkiem stosowania przez innego ucznia/uczniów jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, powinien reagować na nią, np: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi w szkole procedurami).

§ 10.

1. Niedozwolone zachowania uczniów w szkole:

a) stosowanie przemocy fizycznej wobec uczniów/innych osób, np.: bicie, popychanie, kopanie, opluwanie, wymuszenia, napastowanie seksualne, wykorzystywanie przewagi fizycznej, zmuszanie innej osoby do podejmowania działań niezgodnych z prawem, rzucanie w kogoś przedmiotami;

b) stosowanie przemocy słownej, np.: obelgi, wyzwiska, groźby, szydzenie z ofiary, obrażanie, plotki i obraźliwe żarty, przedrzeźnianie;

c) stosowanie przemocy psychicznej, np.: poniżanie, wykluczanie/izolacja, śledzenie, szpiegowanie, obraźliwe smsy i mmsy, telefony i e-maile zawierające groźby, szantażowanie;

d) stwarzanie niebezpiecznych sytuacji w szkole, np.: rzucanie kamieniami, przynoszenie do szkoły niebezpiecznych narzędzi i przedmiotów, używanie ognia, samowolne opuszczanie terenu szkoły;

e) nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa podczas zajęć i zabaw organizowanych w szkole;

f) niewłaściwe zachowanie podczas wycieczek szkolnych, przerw śródlekcyjnych, np. przebywanie w miejscach niedozwolonych;

- g) używanie wulgaryzmów;
- h) kradzieże, niszczenie cudzej własności;
- i) wyłudzenie pieniędzy lub rzeczy od innych uczniów;
- j) wysługiwanie się innymi uczniami;
- k) niereagowanie na niewłaściwe zachowania kolegów;
- l) fotografowanie lub filmowanie zdarzeń z udziałem innych uczniów/osób bez ich zgody oraz upublicznianie zdjęć i filmów;
- ł) stosowanie wobec uczniów/osób różnych form cyberprzemocy;
- m) popełnianie innych czynów zabronionych skodyfikowanych w przepisach karnych.

ROZDZIAŁ 4

ZASADY OCHRONY WIZERUNKU UCZNI

§ 11.

Szkoła, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.

§ 12.

1. Pracownikowi szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku ucznia (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie szkoły bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego ucznia.
2. W celu uzyskania zgody opiekuna małoletniego na utrwalanie wizerunku ucznia, pracownik szkoły może skontaktować się z opiekunem małoletniego i ustalić procedurę uzyskania zgody.
3. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych opiekuna małoletniego bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
4. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda rodziców/opiekunów na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających ustalić tożsamość osób ujętych na zdjęciu lub innej formie publikacji.

§ 13.

1. Upublicznienie przez pracownika szkoły wizerunku ucznia utrwalonego w jakiegokolwiek formie (tj. fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody rodzica/opiekuna ucznia.
2. Przed utrwaleniem wizerunku małoletniego należy ucznia oraz rodzica/opiekuna poinformować o tym, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany (np. że umieszczony zostanie na stronie www.youtube.pl) w celach promocyjnych.

ROZDZIAŁ 5

ZASADY OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH MAŁOLETNIEGO

§ 14.

1. Dane osobowe małoletniego podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych):

- a) w szkole wdrożono Politykę ochrony danych osobowych osób fizycznych (pracowników, uczniów, rodziców/opiekunów) oraz powołano Inspektora Ochrony Danych Osobowych;
- b) każdy pracownik posiadający dostęp do danych osobowych złożył pisemne oświadczenie o znajomości Polityki bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych pod rygorem odpowiedzialności karnej i zobowiązanie do jej przestrzegania pod rygorem odpowiedzialności karnej;
- c) pracownik szkoły jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych ucznia i udostępnienia tych danych na podstawie obowiązujących przepisów prawa, zawartych umów oraz na podstawie udzielonej zgody i w celu określonym w treści zgody;
- d) pracownik szkoły ma obowiązek zachowania tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem;
- e) dane osobowe ucznia są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów;
- f) rodzice/opiekunowie uczniów są informowani o przetwarzaniu danych osobowych dzieci poprzez klauzule informacyjne;

g) dyrektor szkoły wdrożył odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

§ 15.

Pracownik szkoły może wykorzystać informacje o uczniu w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości ucznia oraz w sposób uniemożliwiający jego identyfikację.

§ 16.

1. Pracownik szkoły nie udostępnia przedstawicielom mediów informacji o małoletnim ani o jego opiece.

2. Pracownik szkoły, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może skontaktować się z rodzicem/opiekunem małoletniego i zapytać go o zgodę na podanie jego danych kontaktowych przedstawicielom mediów. W przypadku wyrażenia pisemnej zgody przez rodziców/opiekunów małoletniego, pracownik szkoły podaje przedstawicielowi mediów dane kontaktowe do rodzica/opiekuna małoletniego.

3. Pracownik szkoły nie kontaktuje przedstawicieli mediów z małoletnim, nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie małoletniego lub jego rodzica/opiekuna. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik szkoły jest przeświadczony, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.

§ 17.

1. W celu realizacji materiału medialnego można udostępnić mediom wybrane pomieszczenia szkoły. Decyzję w sprawie udostępnienia pomieszczenia podejmuje dyrektor.

2. Dyrektor szkoły, podejmując decyzję, o której mowa w punkcie poprzedzającym, poleca wyznaczonemu pracownikowi szkoły przygotować wybrane pomieszczenie do celów realizacji materiału medialnego w taki sposób, by uniemożliwić filmowanie przebywających na terenie szkoły uczniów.

ROZDZIAŁ 6

ZASADY KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO SIECI INTERNET. PROCEDURY OCHRONY UCZNIÓW PRZED TREŚCIAMI SZKODLIWYMI I ZAGROŻENIAMI W SIECI INTERNET ORAZ UTRWALONYMI W INNEJ FORMIE

§ 18.

1. Szkoła zapewnia uczniom dostęp do Internetu oraz podejmuje działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

2. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych w Szkole Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku:

a) szkoła zapewnia personelowi i uczniom możliwość korzystania z Internetu w czasie trwania zajęć oraz poza nimi;

b) korzystanie z multimediiów, Internetu i programów użytkowych służy wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym;

c) sieć szkolna jest monitorowana przez usługę bezpiecznego Internetu ogólnopolskiej sieci Edukacyjnej;

d) sieć szkolna jest zabezpieczona zgodnie z obowiązującymi *Standardami Ochrony Małoletnich*;

e) uczeń obsługuje sprzęt komputerowy zgodnie z zaleceniami nauczyciela;

f) uczniowi zabrania się instalowania oprogramowania oraz dokonywania zmian w konfiguracji oprogramowania zainstalowanego w systemie, usuwania cudzych plików, odinstalowania programów, dekompletowania sprzętu, dotykania elementów z tyłu komputera, kabli zasilających, a także kabli sieciowych.

3. Za zabezpieczenie odpowiada osoba wyznaczona przez dyrektora. Do zadań tej osoby należy między innymi:

a) zabezpieczenie sieci szkolnej przed niebezpiecznymi treściami;

b) instalacja oraz aktualizacja oprogramowania antywirusowego, okresowa analiza wykrytych zagrożeń;

c) czuwanie, by na komputerach ze swobodnym dostępem do Internetu nie znajdowały się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia ich, wyznaczony pracownik stara się ustalić, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia. Informację o uczniu, który korzystał z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik przekazuje dyrektorowi. Dyrektor powiadamia o zdarzeniu wychowawcę ucznia, a on powiadamia o tym rodziców/opiekunów ucznia oraz aranżuje dla ucznia rozmowę z psychologiem lub pedagogiem. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy psycholog/pedagog uzyska informacje, że uczeń jest krzywdzony, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji;

d) w przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika szkoły, ma on obowiązek informowania małoletnich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik szkoły czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez uczniów podczas zajęć;

e) w ramach godzin wychowawczych i lekcji informatyki przeprowadza się z uczniami zajęcia dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu (przynajmniej raz w roku szkolnym);

f) szkoła ma obowiązek zapewnienia materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.

ROZDZIAŁ 7

ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA UCZNIÓW

§ 19.

1. Pracownicy szkoły posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich takie jak:

- a) uczeń źębrze, jest głodny;
- b) uczeń kradnie jedzenie, pieniądze itp.;
- c) uczeń jest często brudny, nieprzyjemnie pachnie;
- d) uczeń nie ma przyborów szkolnych, odzieży i butów dostosowanych do warunków atmosferycznych;
- e) uczeń nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, pomocy farmakologicznej, szczepień, okularów itp.;
- f) pojawia się niechęć do lekcji wychowania fizycznego - uczeń nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody;
- g) uczeń ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, ugryzienia, rany), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Obrażenia mogą być w różnej fazie gojenia;
- h) podawane przez ucznia wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp., uczeń często je zmienia;
- i) uczeń wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła;
- j) boi się rodzica lub opiekuna, boi się powrotu do domu;
- k) uczeń osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości;
- l) uczeń jest bierny, wycofany, uległy, przestraszony, depresyjny itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.;

- l) uczeń cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.;
- m) uczeń ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet);
- n) uczeń ucieka z domu;
- o) nadmiernie szuka kontaktu z dorosłym (tzw. „lepkość” małego);
- p) w pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu ucznia zaczynają dominować motywy seksualne, tematyka o charakterze autodestrukcyjnym i suicydalnym;
- r) uczeń jest rozbudzony seksualnie niestosownie do sytuacji i wieku;
- s) używa środków psychoaktywnych;
- t) nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania ucznia;
- u) uczeń mówi o przemocy.

2. Jeżeli z objawami u ucznia współwystępują określone zachowania rodziców lub opiekunów, to podejrzenie, że uczeń jest krzywdzony jest szczególnie uzasadnione. O niepokojących zachowaniach rodzica/opiekuna mówimy wtedy, kiedy:

- a) poddaje małego surowej dyscyplinie, odrzuca małego lub jest zbyt pobłażliwy, nadopiekuńczy;
- b) odmawia, nie utrzymuje kontaktów z osobami zainteresowanymi losem ucznia;
- c) mówi o małym w negatywny sposób, ciągle obwinia, poniża, strofuje ucznia (np.: używając określeń takich jak „idiota”, „gnojek”, „gówniarz”);
- d) podaje nieprzekonujące lub sprzeczne informacje lub odmawia wyjaśnień przyczyn obrażeń ucznia;
- e) nie interesuje się losem i problemami małego;
- f) często nie potrafi podać miejsca, w którym aktualnie przebywa mały;
- g) zachowuje się agresywnie;
- h) jest apatyczny, pogrążony w depresji;
- i) ma zaburzony kontakt z rzeczywistością np. reaguje nieadekwatnie do sytuacji;

- j) wypowiada się niespójnie;
- k) nadużywa alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających;
- l) faworyzuje jedno z rodzeństwa;
- ł) przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym lub werbalnym;
- m) nie ma świadomości lub neguje potrzeby małego.

3. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy szkoły podejmują rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania stosownej pomocy.

4. Pracownicy szkoły monitorują sytuację i dobrostan ucznia.

ROZDZIAŁ 8

ZASADY I PROCEDURA PODEJMOWANIA INTERWENCJI W SYTUACJI PODEJRZENIA KRZYWDZENIA UCZNIA PRZEZ PRACOWNIKA, OSOBĘ TRZECIĄ, INNEGO UCZNIA LUB RODZICA/OPIEKUNA

§ 20.

1. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia ucznia przez osoby trzecie, związane ze szkołą (pracowników szkoły, wolontariuszy, organizacje i firmy współpracujące ze szkołą):

a) jeśli pracownik podejrzewa, że uczeń doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub zagrożone jest jego życie, zobowiązany jest do zapewnienia uczniowi bezpiecznego miejsca i odseparowania go od osoby stwarzającej zagrożenie. Pracownik zobowiązany jest do zawiadomienia **policji pod nr 112 lub 997**, a w przypadku podejrzenia innych przestępstw do poinformowania policji lub prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa. W przypadku zawiadomienia telefonicznego pracownik zobowiązany jest podać swoje dane, dane ucznia oraz dane osoby podejrzanego o krzywdzenie ucznia oraz opis sytuacji z najważniejszymi faktami. W przypadku zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa zawiadomienie adresuje się do jednostki właściwej miejscowo dla popełnionego czynu.

b) jeśli pracownik podejrzewa, że uczeń doświadczył jednorazowo przemocy fizycznej lub psychicznej (np. popychanie, klapsy, poniżanie, ośmieszanie), zobowiązany jest do zadbania o bezpieczeństwo ucznia i odseparowania go od osoby krzywdzącej. Następnie powinien zawiadomić o tym dyrekcję, aby ta mogła zakończyć współpracę z osobą krzywdzącą,

c) jeśli pracownik zauważy inne niepokojące zachowania wobec uczniów, np. krzyki, niestosowne komentarze zobowiązany jest zadbać o bezpieczeństwo ucznia i odseparować go od osoby podejrzanej o krzywdzenie. Powinien też poinformować dyrekcję, aby mogła przeprowadzić rozmowę dyscyplinującą, a w razie konieczności zakończyć współpracę z osobą krzywdzącą ucznia.

2. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia ucznia przez innego ucznia:

a) jeśli pracownik podejrzewa, że uczeń doświadcza przemocy z uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystania seksualnego lub zagrożone jest jego życie, zobowiązany jest do zapewnienia uczniowi bezpiecznego miejsca i odseparowania go od osoby stwarzającej zagrożenie oraz wdrożenie obowiązujących w szkole procedur.

b) jeśli pracownik podejrzewa, że uczeń doświadczył jednorazowo przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony innego ucznia, zobowiązany jest do zadbania o bezpieczeństwo ucznia, odseparowania go od osoby krzywdzącej i wdrożenie obowiązujących w szkole procedur.

3. Schemat podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia ucznia przez jego rodzica/opiekuna:

a) jeśli pracownik podejrzewa, że uczeń doświadczył jednorazowo przemocy fizycznej lub psychicznej ze strony rodzica/opiekuna, zobowiązany jest do zadbania o bezpieczeństwo ucznia. Ponadto zawiadamia dyrekcję, aby przeprowadziła rozmowę, a jeśli to niemożliwe sam przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami ucznia. Informuje o możliwości udzielenia wsparcia psychologicznego. W przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna lub powtarzającej się przemocy, zobowiązany jest do powiadomienia właściwego ośrodka pomocy społecznej (na piśmie lub mailowo), jednocześnie składa wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny;

b) jeśli pracownik podejrzewa, że małoletni jest zaniedbany lub jego rodzic/opiekun jest niewydolny wychowawczo, powinien zadbać o bezpieczeństwo ucznia. Powinien powiadomić dyrekcję oraz porozmawiać z rodzicem/opiekunem, proponując mu możliwość wsparcia psychologicznego oraz możliwości wsparcia materialnego. Jeśli sytuacja ucznia się nie poprawi, zobowiązany jest zawiadomić ośrodek pomocy społecznej.

§ 21.

W każdym przypadku zaistnienia niedozwolonych zachowań na szkodę ucznia, nauczyciel ujawniający zdarzenie zobligowany jest do uzupełnienia Karty Interwencji, zauważenia krzywdzenia ucznia należy uzupełnić Kartę Interwencji, której wzór stanowi **załącznik nr 3**.

ROZDZIAŁ 9 ZASADY USTALENIA PLANU WSPARCIA UCZNIA PO UJAWNIENIU KRZYWDY

§ 22.

1. W uzasadnionych przypadkach dyrektor szkoły, a pod jego nieobecność wicedyrektor lub inna wskazana osoba może powołać grupę wsparcia dla pokrzywdzonego ucznia.
2. W skład grupy każdorazowo wchodzi wychowawca oddziału, pedagog szkolny. Skład zespołu może być poszerzony o innych specjalistów oraz nauczycieli uczących pokrzywdzonego ucznia.
3. Grupa może poszerzyć się do większej liczby specjalistów w zależności od doznanej krzywdy.
4. Grupa wsparcia tworzy **IPD (Indywidualny Plan Działania)**.
5. IPD zawiera przede wszystkim informacje o podjętych działaniach w krótkiej i długiej perspektywie czasu, plan spotkań ze specjalistami/rodzicami/opiekunami/nauczycielami oraz przypuszczalny czas trwania wsparcia.
6. Wnioski ze spotkań z pedagogiem i psychologiem szkolnym stanowią dane wrażliwe uczniów i nie są dołączane do IPD, wyjątek stanowi sytuacja zagrożenia życia lub zdrowia ucznia (np. o planowanym samobójstwie).

ROZDZIAŁ 10

PROCEDURY OKREŚLAJĄCE ZAKŁADANIE „NIEBIESKIEJ KARTY”

§ 23.

1. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest usprawnienie pomocy oferowanej przez szkołę, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.
2. Jeśli do jakiegokolwiek pracownika w szkole przyjdzie uczeń i zgłosi, iż wobec niego stosowana jest przemoc, pracownik ten powinien wszcząć procedurę „Niebieskie Karty”. Każde powzięcie informacji o zaistnieniu przemyca nakazuje rozpocząć działania.
3. Procedura „Niebieskie Karty” stosowana jest każdorazowo w sytuacjach podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia ucznia opisanych w rozdziale 7.
4. Procedura „Niebieskie Karty” stanowi oddzielny dokument Szkoły Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku.
5. Procedurę „Niebieskie Karty” stanowi **załącznik nr 4** niniejszych standardów.

ROZDZIAŁ 11

MONITORING STOSOWANIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICH

§ 24.

1. Za monitorowanie realizacji niniejszych *Standardów Ochrony Małoletnich* przed krzywdzeniem odpowiedzialny jest Zespół powołany przez dyrektora szkoły.
2. Zespół, o którym mowa w ust. 1, jest również odpowiedzialny za reagowanie na sygnały naruszenia *Standardów* oraz za proponowanie zmian w *Standardach Ochrony Małoletnich*.

ROZDZIAŁ 12

ZASADY AKTUALIZACJI STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICH ORAZ ZAKRES KOMPETENCJI OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA PRZYGOTOWANIE PERSONELU SZKOŁY DO STOSOWANIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICH

§ 25.

1. Procedura aktualizowania *Standardów* odbywa się po przeprowadzonej ankiecie, zgodnie z jej wynikami.

2. Zespół wyznaczony przez dyrektora szkoły monitoruje realizację *Standardów* oraz prowadzi rejestr zgłoszeń i proponowanych w nich zmian.
3. Zespół odpowiedzialny za realizację *Standardów* zobowiązany jest do przeprowadzania wśród pracowników szkoły przynajmniej raz w roku ankiety, której wzór stanowi **załącznik nr 5**.
4. Po przeprowadzonej ankiecie, zespół sporządza z nich raport, który przedstawia dyrektorowi szkoły oraz zgodnie z potrzebami aktualizuje *Standardy*.
5. W ankiecie pracownicy szkoły mogą proponować zmiany *Standardów* oraz wskazywać naruszenia *Standardów* w szkole.
6. Dokonując monitoringu *Standardów*, dyrektor szkoły może wyznaczyć Zespół do przeprowadzenia ankiety wśród uczniów. Wzór ankiety stanowi **załącznik nr 6**.
7. W razie konieczności Zespół opracowuje zmiany w obowiązującym *Standardzie* i daje je do zatwierdzenia dyrektorowi szkoły.
8. Dyrektor wprowadza do *Standardów* niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom szkoły nowe brzmienie *Standardów Ochrony Młodości* przed krzywdzeniem.

ROZDZIAŁ 13

ZASADY UDOSTĘPNIANIA RODZICOM I UCZNIOM STANDARDÓW DO ZAPOZNANIA SIĘ Z NIMI I ICH STOSOWANIA

§ 26.

1. Dokument *Standardy Ochrony Młodości* jest dokumentem szkoły ogólnodostępnym dla personelu szkoły, uczniów oraz ich rodziców/opiekunów.
2. Dokument opublikowany jest na stronie internetowej szkoły, dostępny w sekretariacie szkoły oraz pokoju nauczycielskim.
3. Dokument omawiany jest na pierwszym zebraniu z rodzicami/opiekunami w danym roku szkolnym (chyba, że ulegnie zmianie, wówczas omawiany jest również na pierwszym zebraniu odbywającym się po wprowadzeniu zmian).
4. Wychowawca w trakcie pierwszego zebrania z rodzicami zapoznaje lub przypomina rodzicom/opiekunom prawnym o zapoznaniu się ze *Standardami Ochrony Młodości* obowiązujących w szkole.
5. Nauczyciele wychowawcy na lekcji wychowawczej mają obowiązek zapoznania uczniów ze *Standardami* oraz omówienia ich w taki sposób, aby uczniowie mogli je zrozumieć.

ROZDZIAŁ 14
ZAPISY KOŃCOWE

§ 27.

1. *Standardy Ochrony Maloletnich* wchodzi w życie z dniem 13.11.2025 r.

Załącznik nr 1

do Standardów Ochrony Małoletnich
w Szkole Podstawowej nr 3
im. Janusza Korczaka w Słupsku

**OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI ORAZ O TOCZĄCYCH SIĘ POSTĘPOWANIACH
PRZYGOTOWAWCZYCH, SĄDOWYCH I DYSCYPLINARNYCH
I
ZOBOWIĄZANIE
DO PRZESTRZEGANIA PODSTAWOWYCH ZASAD OCHRONY MAŁOLETNIICH**

.....
miejsowość, data

Ja, ... nr PESEL..... oświadczam, że
nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z
użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani
dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z zasadami ochrony małoletnich obowiązującymi w Szkole
Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku i zobowiązuję się do ich przestrzegania

.....
Podpis

Załącznik nr 2

do Standardów Ochrony Małoletnich
w Szkole Podstawowej nr 3
im. Janusza Korczaka w Słupsku

.....
miejsowość, data

**OŚWIADCZENIE O ZNAJOMOŚCI I PRZESTRZEGANIU ZASAD
ZAWARTYCH W STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNI
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3
IM. JANUSZA KORCZAKA W SŁUPSKU**

Ja, ... nr PESEL..... oświadczam, że
zapoznałam/em się ze Standardami Ochrony Małoletnich stosowanymi w Szkole Podstawowej nr 3 im.
Janusza Korczaka w Słupsku oraz deklaruję, że będę ich przestrzegać.

.....
Podpis

Załącznik nr 3

do Standardów Ochrony Małoletnich
w Szkole Podstawowej nr 3
im. Janusza Korczaka w Słupsku

KARTA INTERWENCJI OBOWIĄZUJĄCA W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3 IM. JANUSZA KORCZAKA W SŁUPSKU

Imię i nazwisko ucznia	
Przyczyna podjętej interwencji (forma krzywdzenia)	
Osoba zgłaszająca interwencję	
Formy podjętej interwencji na terenie szkoły (np. działania nauczyciela/li, wychowawcy, psychologa, pedagoga lub innego pracownika szkoły)	Data..... Działania:
Formy podjętej interwencji w ramach współpracy z instytucjami pozaszkolnymi np.: -zawiadomienie policji - zawiadomienie Punktu Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – PIKBAZA -zawiadomienie prokuratury o podejrzeniu przestępstwa -wniosek do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny	
Formy podjętej interwencji przez instytucje pozaszkolne (np. Policję, Sąd, Pomoc Społeczną PIKBAZĘ)	
Wyniki interwencji	

Załącznik nr 4

do Standardów Ochrony Małoletnich
w Szkole Podstawowej nr 3
im. Janusza Korczaka w Słupsku

NIEBIESKA KARTA PROCEDURY REALIZACJI W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3 IM. JANUSZA KORCZAKA W SŁUPSKU

Procedura "Niebieskie Karty" - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

1. Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

2. Od 28.09.2023 obowiązują przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

3. Typy przemocy w rodzinie:

- 1) przemoc fizyczna;
- 2) przemoc emocjonalna;
- 3) zaniedbywanie;
- 4) wykorzystanie seksualne;
- 5) małoletni świadkiem przemocy.

4. Procedura „Niebieskie Karty” nakłada na szkołę określone zadania w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy domowej, jeżeli np. uczeń: ma ślady przemocy fizycznej – ślady uderzeń, oparzeń, siniaki, rany, często zdarzające się opuchlizny, złamania, zwichnięcia itd.

5. Ma ślady przemocy psychicznej – moczenie, nadmierna potliwość, bóle, zaburzenia mowy związane z napięciem nerwowym itd., Przejawia trudności w nawiązywaniu kontaktu, ma niską samoocenę, wycofanie, lęki, depresję, płaczliwość, zachowania destrukcyjne, agresję, apatię, nieufność, uzależnianie się od innych, zastraszenie, unikanie rozmów itd.

6. Ma brudny strój, nieodpowiedni do pory roku, rozwój, wzrost i wagę nieadekwatne do wieku, nie korzysta z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby itd. Karta stanowi ważny element w walce z przemocą w rodzinie, ponieważ dokumentuje sytuacje pokrzywdzonego ucznia i stanowi dowód w postępowaniu przygotowawczym i ewentualnej sprawie karnej o znęcanie się.

7. Rozpoznanie przemocy w rodzinie i wypełnienie „Niebieskie Karty” to początek procesu wspierania ofiary przemocy.

8. Podejmowanie interwencji wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywające się na podstawie procedury „Niebieskie karty” nie wymaga zgody ucznia dotkniętego przemocą.

9. Wszczęcie procedury na terenie szkoły następuje przez wypełnienie formularza Niebieska karta” – A w obecności ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie. Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa takiemu uczniowi.

**REALIZACJA PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 3 IM. JANUSZA KORCZAKA W SŁUPSKU**

1. „Niebieskie Karty” zakłada nauczyciel, który stwierdza, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy (decyzję o założeniu „Niebieskie Karty” warto podjąć po konsultacjach oraz w porozumieniu z zespołem wychowawczym).
2. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
3. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec niepełnoletniego ucznia, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.
4. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem ucznia przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.
5. Działania z udziałem ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności pedagoga szkolnego lub psychologa.
6. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta –B”.
7. W przypadku, gdy przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie (formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie).
8. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego (**Punkt Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie PIKBAZA przy MOPR w Słupsku, ul. Jana Pawła II 1/lok.604-607, tel.: 841 40 46, kom. 517 290 919, całodobowy telefon interwencyjny 690 489 646**)

Załączniki do Rozporządzenia
Rady Ministrów
z dnia 6 września 2023 r

.....
miejsowość, data

Szkoła Podstawowa nr 3
im. Janusza Korczaka w Słupsku

„NIEBIESKA KARTA – A

**” W ZWIĄZKU Z POWIĘCIEM UZASADNIIONEGO PODEJRZENIA STOSOWANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ LUB W WYNIKU ZGŁOSZENIA PRZEZ ŚWIADKA PRZEMOCY DOMOWEJ
USTALA SIĘ, CO NASTĘPUJE:**

(OGÓLNODOSTĘPNY WZÓR W INTERNECIE)

„NIEBIESKA KARTA – B”

(OGÓLNODOSTĘPNY WZÓR W INTERNECIE)

Załącznik nr 5

do Standardów Ochrony Małoletnich
w Szkole Podstawowej nr 3
im. Janusza Korczaka w Słupsku

MONITORING STANDARDÓW ANKIETA DLA PRACOWNIKÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 3 IM. JANUSZA KORCZAKA W SŁUPSKU

L.p.	Pytania	Tak	Nie
1.	Czy znasz standardy ochrony uczniów obowiązujące w Szkole, zawarte w dokumencie „Standardy Ochrony Małoletnich w Szkole Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku”?		
2.	Czy uważasz, że potrafisz rozpoznać syndromy krzywdzonego ucznia?		
3.	Czy wiesz, w jaki sposób zareagować na symptomy krzywdzenia ucznia?		
4.	Czy zaobserwowałeś naruszenie zasad określonych w Standardach na terenie Szkoły Podstawowej nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku? <u>Jeżeli tak, opisz je w tabeli poniżej:</u>		
5.	Czy masz uwagi / sugestie / przemyślenia związane z funkcjonującymi w Szkole „Standardami Ochrony Małoletnich”? <u>Jeżeli tak, opisz je w tabeli poniżej:</u>		
6.	Czy potrzebujesz poszerzyć swoją wiedzę nt. treści zawartych w „Standardach Ochrony Małoletnich”? <u>Jeżeli tak, podkreśl lub dopisz zakres potrzebnego wsparcia w tabeli poniżej:</u> a) Podstawowa wiedza dotycząca praw dzieci oraz ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem b) Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia c) Formy pomocy dzieciom krzywdzonym d) Formy ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci internetowej e) Interwencja prawna w sytuacji krzywdzenia dzieci f) inne:		

Załącznik nr 6

do Standardów Ochrony Małoletnich
w Szkole Podstawowej nr 3
im. Janusza Korczaka w Słupsku

**MONITORING STANDARDÓW
ANKIETA DLA UCZNIÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 3
IM. JANUSZA KORCZAKA W SŁUPSKU**

L.p.	Pytania	Tak	Nie
1.	Czy znasz standardy ochrony uczniów obowiązujące w naszej Szkole?		
2.	Czy wiesz, gdzie się znajdują?		
3.	Czy rozpoznajesz symptomy krzywdzenia?		
4.	Czy w sytuacji doświadczenia przemocy, bądź bycia świadkiem przemocy, wiesz do kogo możesz się zwrócić, aby uzyskać pomoc?		

Załącznik nr 7

do Standardów Ochrony Małoletnich
w Szkole Podstawowej nr 3
im. Janusza Korczaka w Słupsku

PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI I PRACOWNIKÓW SZKOŁY W SYTUACJACH TRUDNYCH I KRYZYSOWYCH

Podstawa prawna:

- Statut Szkoły Podstawowej nr 3 im. J. Korczaka w Słupsku
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lutego 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2007 r. Nr 35, poz. 221 i 222).
- Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 roku
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z p. zm.).
- Zgodnie z Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z p. zm. – tekst jednolity Dz. U z 2018 r. Poz. 969).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tekst jednolity (Dz. U. 2005 nr 180 poz. 1493).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. Nr 209, poz. 1245)
- dalej r.p.n.k., dotycząca przemocy domowej. „Niebieskie Karty”.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553).
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela (Dz. U. 1982 Nr 3 poz. 19).
- Rozporządzenie MENIS z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2017 poz. 1591).

- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. 2003 nr 6 poz. 69).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
- Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 lipca 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o systemie oświaty (Dz. U. 2018 poz.1457).
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30 poz. 179 z p. zm.).

Wstęp

Przemoc rówieśnicza – intencjonalne działanie lub zaniechanie uczniów wobec rówieśników powodujące krzywdę fizyczną lub psychiczną, obejmujące m.in.:

- a) przemoc fizyczną (bicie, popychanie, niszczenie rzeczy),
- b) przemoc psychiczną (wyśmiewanie, grożenie, izolowanie),
- c) przemoc słowną (obrażanie, poniżanie),
- d) cyberprzemoc (publikowanie obraźliwych treści, ośmieszanie w sieci).

Sytuacja kryzysowa – znaczące naruszenie bezpieczeństwa z występowaniem zagrożenia zdrowia psychicznego i fizycznego lub życia.

Ogólne zasady postępowania w sytuacji kryzysowej

1. Postępowanie w sytuacjach kryzysowych z udziałem ucznia powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego wszystkich uczniów.
2. O wszelkich kryzysowych sytuacjach zaistniałych na terenie szkoły nauczyciele, wychowawcy i pracownicy obsługi powinni natychmiast informować dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
3. Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji kryzysowej i podjętych przez szkołę działaniach.
4. Uczniowie, których zachowania wykraczają poza normy prawne i zasady akceptowane w szkole ponoszą sankcje przewidziane w statucie szkoły.
5. W sytuacjach, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów dyrektor szkoły powiadamia pisemnie sąd rodzinny lub policję.
6. Nauczyciel dokumentuje zaistniałe zdarzenia, sporządzając dokładną notatkę z ustaleń – „Notatka po spotkaniu z rodzicami” stanowiącą załącznik nr 1.

Działania wychowawcy:

Po otrzymaniu informacji o zdarzeniu wychowawca:

1. Zbiera wstępne informacje – od świadków, nauczycieli, poszkodowanych i sprawców.
2. Podejmuje działania wychowawcze wobec uczniów (rozmowy indywidualne, mediacja, zobowiązanie do poprawy, opracowuje z uczniem i rodzicami Indywidualny Plan Naprawczy – zgodnie z postanowienia Statutu Szkoły).
3. Informuje pedagoga/psychologa szkolnego i dyrektora o zaistniałym incydencie. Przekazuje specjalistom wypełniony dokument – „Zgłoszenie zdarzenia do specjalistów szkolnych” stanowiący załącznik nr 2.
4. Kontaktuje się z rodzicami/opiekunami uczniów – zarówno poszkodowanego, jak i sprawcy – i informuje o podjętych działaniach.
5. Powołuje zespół wychowawczy i wspólnie ze specjalistami opracowuje plan działań naprawczych – np. objęcie ucznia pomocą psychologiczną, zajęcia integracyjne w klasie, współpraca z instytucjami (MOPS, Policja, Poradnia).
6. Dokumentuje zdarzenie w notatce służbowej oraz przekazuje pisemną notatkę pedagogowi.
7. Stosuje środki dyscyplinujące wobec sprawcy (np. upomnienie, nagana, wnioskuje o obniżenie oceny z zachowania, przeniesienie ucznia do innej klasy/szkoły).
8. Wszystkie dokumenty przechowuje się w **teczce wychowawcy** zgodnie z zasadami ochrony danych osobowych.

Działania dyrektora lub wicedyrektora szkoły:

1. Ocenia wagę zdarzenia na podstawie zgromadzonej dokumentacji.
2. W zależności od charakteru przemocy:
  - a) kieruje sprawę do zespołu wychowawczego lub zespołu ds. bezpieczeństwa,
  - b) w przypadku poważnych incydentów powiadamia Policję, Sąd Rodzinny, MOPR.
3. Nadzoruje realizację działań naprawczych i monitoruje efekty.
4. Zatwierdza dokumentację przekazaną przez wychowawcę i pedagoga/psychologa.

Cele procedur

1. Zwiększenie bezpieczeństwa w szkole,
2. Ujednolicenie postępowania osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo uczniów,
3. Usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych szkoły w sytuacjach kryzysowych,
4. Wskazanie działań naprawczych.
5. Zapobieganie zachowaniom niepożądanym poprzez wskazanie działań profilaktycznych,
6. Wypracowanie metod współpracy ze środowiskiem rodzinnym uczniów.

Akty przemocy i agresji w szkole

Agresja słowna (groźby, zastraszanie, ubliżanie, wyszydzanie, rozpowszechnianie kłamstw słownie lub w Internecie, obraźliwe napisy, ośmieszanie, obmawianie, manipulacja związkami przyjaźni)

Agresja fizyczna (naruszenie nietykalności cielesnej poprzez uderzenie, kopnięcie, popychanie, przewrócenie itp.)

Agresja pośrednia (akty wandalizmu np. uszkodzenie lub zniszczenie mienia szkolnego).

1. Procedura postępowania w przypadku agresji słownej ucznia

1. Nauczyciel/wychowawca bądź inny pracownik, będący świadkiem agresji słownej, zobowiązany jest do natychmiastowej, stanowczej reakcji słownej na zaistniałą sytuację:
  - a) reaguje słownie na zachowanie ucznia i powstrzymuje dalszą agresję,
  - b) wyjaśnia z uczniem zaistniałą sytuację,
- c) zgłasza fakt do wychowawcy lub pedagoga.
2. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem (lub uczniami) biorącymi udział w zachowaniu agresywnym, celem ustalenia przyczyn zdarzenia.
3. Wychowawca informuje sprawców agresji słownej o konsekwencjach takiego zachowania oraz powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji.
4. W przypadku powtarzających się aktów agresji słownej lub pojawiającego się nasilenia przejawów agresji słownej u ucznia wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności rodziców (prawnych opiekunów) ucznia. Zobowiązuje rodziców do podjęcia odpowiednich działań wychowawczych.

2. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku wystąpienia sytuacji przemocowej między uczniami

1. Nauczyciel stanowczo reaguje na zaistniałą sytuację, doprowadza do przerwania incydentu, rozdziela i odizolowuje sprawcę od ofiary.
2. W razie potrzeby jest zobowiązany do udzielenia uczniom pierwszej pomocy przedmedycznej i wezwania pielęgniarki szkolnej.
3. Nauczyciel zgłasza przypadek agresji wychowawcom uczniów, których ta sytuacja dotyczy, i pedagogowi, sporządza notatkę służbową.
4. Wychowawcy i pedagog rozmawiają z ofiarą i sprawcą (oddzielnie) oraz ewentualnymi świadkami w celu wyjaśnienia sytuacji.
5. Wychowawca lub pedagog informuje rodziców (prawnych opiekunów) uczniów o zdarzeniu, poucza rodziców ofiary o możliwości złożenia zawiadomienia na policję.
6. Jeżeli doszło do naruszenia godności ucznia, jego nietykalności cielesnej lub zachodzi podejrzenie popełnienia czynu karalnego, pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły informuje policję lub/i Sąd Rodzinny.

3. Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności osobistej pracownika szkoły

1. W przypadku naruszenia godności osobistej nauczyciela/wychowawcy lub innego pracownika informuje on o zdarzeniu dyrektora szkoły i sporządza notatkę opisującą zdarzenie.
2. Pedagog ustala przebieg zajścia i świadków zdarzenia, przeprowadza z nimi rozmowę.
3. Dyrektor lub wicedyrektor wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) ucznia, informuje o zdarzeniu i dalszym postępowaniu wobec ucznia.
4. Zawiadomienie policji odbywa się na wniosek poszkodowanego pracownika szkoły.
5. W sytuacji wyjątkowej (zagrożenia życia) oraz jednoczesnej nieobecności dyrektora/wicedyrektora nauczyciel/pracownik szkoły zawiadamia niezwłocznie o zdarzeniu policję.

4. Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności osobistej ucznia

1. W przypadku uchybienia przez nauczyciela obowiązków wynikających z art. 6 Ustawy Karta Nauczyciela, a w rezultacie naruszenia godności osobistej ucznia, prowadzi się wewnątrzszkolne postępowanie wyjaśniające.
2. Dyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z nauczycielem, uczniem i rodzicem (prawnym opiekunem).
3. Włącza w rozmowę wyjaśniającą wicedyrektora, pedagoga i wychowawcę klasy.
4. Po ustaleniu stanu faktycznego i stwierdzeniu, że nastąpiło naruszenie godności osobistej ucznia, dyrektor ma prawo zastosować wobec nauczyciela konsekwencje

w postaci:

a) upomnienia ustnego (przy pierwszym zdarzeniu),

b) upomnienia pisemnego (przy powtórnym zdarzeniu).

5. Po czynnościach wyjaśniających stwierdzających, że nie nastąpiło naruszenie godności osobistej ucznia, postępowanie zostaje zakończone, o czym zostają poinformowani zainteresowani.
6. Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.
7. Jeżeli procedura potwierdza powtarzające się naruszenie godności osobistej ucznia, po dwukrotnym upomnieniu danego nauczyciela, przy kolejnym zdarzeniu dyrektor szkoły ma obowiązek skierować stosowne zawiadomienie do komisji dyscyplinarnej.
8. W przypadku ewidentnego naruszenia godności osobistej ucznia, niezwłocznie wszczyna się procedurę zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi bez prowadzenia wyżej przedstawionego postępowania.

5. Procedura postępowania wobec ucznia, który zachowuje się agresywnie w stosunku do innych lub siebie

1. Nauczyciel zostawia klasę pod opieką innego nauczyciela i prowadzi ucznia lub uczniów do pielęgniarki, psychologa lub pedagoga.
2. W przypadku ucznia, który nie chce dobrowolnie opuścić klasy, nauczyciel sprowadza pielęgniarkę, psychologa lub pedagoga do ucznia, a sam z pozostałymi uczniami przenosi się do innego pomieszczenia.
3. Ucznia szczególnie agresywnego zostawia się pod opieką pielęgniarki, psychologa lub pedagoga; sytuację monitoruje dodatkowo wyznaczony przez dyrektora/wicedyrektora nauczyciel.
4. Nauczyciel informuje o zaistniałym fakcie wychowawcę klasy i pedagoga/psychologa szkolnego, a następnie niezwłocznie wraca na zajęcia.
5. Wychowawca lub pedagog/psycholog informuje dyrektora/wicedyrektora szkoły.
6. Jeżeli stan ucznia/uczniów wskazuje na zagrożenie zdrowia lub życia, dyrektor/wicedyrektor lub pedagog/psycholog wzywa pogotowie.
7. Wychowawca klasy lub/i psycholog/pedagog przeprowadzają rozmowy z poszkodowanym uczniem oraz ewentualnymi świadkami.
8. W razie potrzeby wychowawca klasy lub pedagog/psycholog zawiadamia lub/i wzywa rodziców ucznia i ewentualnego poszkodowanego.
9. Jeśli rodzice/prawni opiekunowie współpracują ze szkołą, ustala się działania wobec ucznia (np. wizyta u lekarza, rozmowy z wychowawcą i pedagogiem, terapia psychologiczna, monitoring zachowania) oraz wobec poszkodowanego i świadków (rozmowy wychowawcze).
10. Jeśli rodzice/prawni opiekunowie ucznia nie współpracują ze szkołą, a akty agresji są częste, dyrektor zawiadamia Sąd Rodzinny.

6. Procedura postępowania w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia mienia szkolnego przez ucznia

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia podejmuje interwencję mającą na celu powstrzymanie dalszych działań sprawców, a następnie powiadamia wychowawcę lub pedagoga, sporządza notatkę służbową.
2. W przypadku nieznanego sprawcy, osoba stwierdzająca uszkodzenie mienia ustala podstawowe okoliczności zdarzenia, a następnie informuje wicedyrektora lub kierownika gospodarczego.
3. Wychowawca, a w przypadku jego nieobecności pedagog, przeprowadza rozmowę dyscyplinującą ze sprawcą zdarzenia i ustala sposób jego ukarania.
4. Wychowawca lub pedagog informuje o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych sprawcy.
5. Dyrektor szkoły ustala sposób i termin naprawienia szkody.
6. W przypadku stwierdzenia dużej szkody pedagog w porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji.

7. Procedura postępowania nauczyciela, gdy uczeń uniemożliwia prowadzenie lekcji

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia upomina słownie ucznia, przeprowadza z nim rozmowę, a w przypadku braku reakcji informuje o zachowaniu rodziców (opiekunów prawnych) ucznia osobiście lub wpisując odpowiednią notatkę do e-dziennika.
2. Na kolejnej lekcji kontroluje fakt zapoznania się rodzica z notatką.
3. Nauczyciel po przeprowadzonych zajęciach informuje o zdarzeniu wychowawcę.
4. W sytuacji wymagającej natychmiastowej interwencji innych osób nauczyciel powiadamia wychowawcę lub pedagoga szkolnego poprzez skierowanie do pokoju nauczycielskiego lub gabinetu pedagoga ucznia z klasy.
5. Korzystając z pomocy przybyłej osoby, nauczyciel prowadzący lekcję przekazuje ucznia pod opiekę wychowawcy lub pedagoga.
6. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem celem ustalenia przyczyn niewłaściwego zachowania oraz informuje o konsekwencjach takiego zachowania.
7. Wychowawca powiadamia rodziców (opiekunów prawnych) ucznia o zaistniałej sytuacji.
8. Jeśli pojedyncze działania nie przynoszą efektów, a uczeń wciąż uniemożliwia prowadzenie lekcji, należy podjąć cykliczne rozmowy z uczniem oraz zaproponować rodzicom dziecka skorzystanie ze specjalistycznej pomocy.

8. Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych

Sytuacje świadczące o cyberprzemocy:

1. Przemoc werbalna w sieci – wulgarne wyzywanie, poniżanie, nękanie, ośmieszanie, straszenie, szantaż.
  2. Rejestrowanie filmów i zdjęć wbrew woli.
  3. Publikowanie i rozsyłanie w sieci filmów, zdjęć i informacji ośmieszających lub kompromitujących.
  4. Podszycie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli i działanie na jego niekorzyść.
1. Osobą zgłaszającą fakt może być poszkodowany uczeń, jego rodzic, inni uczniowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele.

9. Procedura postępowania wobec sprawcy/ofiary cyberprzemocy

1. W przypadku ujawnienia cyberprzemocy wychowawca we współpracy z pedagogiem szkolnym ustala okoliczności zdarzenia (rodzaj materiału, sposoby rozpowszechniania, sprawcę, świadków zdarzenia) i zabezpiecza dowody – przy pomocy nauczyciela informatyka.
2. Powiadamia o cyberprzemocy rodziców uczniów w tę sytuację zaangażowanych.
3. Wychowawca z pedagogiem analizują zdarzenie i podejmują stosowne działania:
  - a) przerwanie aktu cyberprzemocy poprzez zawiadomienie administratora serwisu w celu usunięcia materiału,
  - b) poinformowanie rodziców uczniów zaangażowanych w tę sytuację,
  - c) powiadomienie policji o cyberprzemocy,
  - d) udzielenie wsparcia ofierze cyberprzemocy przy współpracy z jego rodzicami,

- e) wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy cyberprzemocy.
4. Wychowawca dokumentuje zdarzenie, sporządza notatkę służbową i monitoruje sytuację ucznia – ofiary przemocy.
5. Wychowawca i pedagog/psycholog wdrażają odpowiednie działania profilaktyczne w klasie, w której wystąpiło zjawisko cyberprzemocy.

10. Zachowania destrukcyjne związane z używaniem substancji szkodliwych

1. Palenie papierosów (w tym papierosów elektronicznych).
2. Picie alkoholu.
3. Zażywanie substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, leki).

11. Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń pali papierosy, używa alkoholu lub innych środków odurzających, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy, sporządza notatkę z uzyskanych informacji.
2. Wychowawca informuje o tym fakcie pedagoga szkolnego i wspólnie planują odpowiednie działania wobec ucznia.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację.
4. Wspólnie z pedagogiem szkolnym przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności.
5. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązują ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś – do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
6. W toku interwencji profilaktycznej wychowawca i pedagog mogą zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział w odpowiednich zajęciach.
7. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły pisemnie powiadamia o sytuacji sąd rodzinny lub policję.
8. W przypadku gdy szkoła wykorzystała wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowy z rodzicami, z uczniem, spotkania z pedagogiem), a ich zastosowanie nie przynosi rezultatów, pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję.

12. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych

1. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie, pozostawiając go pod opieką osoby dorosłej (pielęgniarki, innego nauczyciela lub pracownika szkoły).

2. Nauczyciel powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i pedagoga, sporządza notatkę służbową.
3. O zdarzeniu powinna także zostać poinformowana pielęgniarka szkolna, która w razie konieczności wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia oraz ewentualnego udzielenia pomocy medycznej.
4. Wychowawca lub pedagog zawiadamia o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców (opiekunów prawnych) ucznia, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły.
5. W przypadku braku kontaktu z rodzicami uczeń pozostaje pod opieką pielęgniarki, pedagoga lub innego pracownika szkoły do końca urzędowania sekretariatu.
6. W przypadku braku kontaktu do końca dnia pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły zawiadamia najbliższą policję.
7. Gdy rodzic odmówi odebrania dziecka lub przybędzie w stanie nietrzeźwym, o pozostaniu ucznia w szkole, przewiezieniu do placówki służby zdrowia lub przekazaniu go do dyspozycji policji decyduje lekarz w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
8. Pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły zawiadamia policję, gdy rodzice odmawiają przyścia do szkoły lub gdy uczeń jest agresywny, bądź zagraża bezpieczeństwu.
9. W każdym przypadku, gdy uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, pedagog powiadamia pisemnie policję i Sąd Rodzinny.
10. Wychowawca dokumentuje zdarzenie, sporządzając notatkę z ustaleń.

13. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych podczas wycieczki

1. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty grupy, pozostawia pod opieką osoby dorosłej.
2. W razie potrzeby wzywa lekarza.
3. Kierownik wycieczki powiadamia dyrektora szkoły i rodziców ucznia o sytuacji.
4. Jeżeli uczeń jest agresywny lub zagraża innym, kierownik wycieczki wzywa policję.
5. Rodzice są zobowiązani do odbioru dziecka na własny koszt.
6. W przypadku odmowy odbioru lub przyjazdu w stanie nietrzeźwym, o losie ucznia decyduje lekarz w porozumieniu z kierownikiem wycieczki.
7. Zdarzenie zostaje udokumentowane notatką służbową.
8. W przypadku braku kontaktu z rodzicem bezzwłocznie powiadamia się policję.

14. Procedura postępowania w sytuacji stwierdzenia palenia tytoniu lub papierosów elektrycznych przez ucznia na terenie szkoły

1. Nauczyciel nakazuje uczniowi zwrot papierosów i informuje o zdarzeniu wychowawcę lub pedagoga.
2. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia i odnotowuje fakt w e-dzienniku.
3. W przypadku odmowy oddania papierosów, wychowawca natychmiast wzywa rodziców do szkoły.
4. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem szkolnym przeprowadza rozmowę z uczniem i jego rodzicami.

15. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel zabezpiecza substancję przed dostępem osób niepowołanych i zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (jeśli to możliwe) ustalić do kogo należy znaleziona substancja.
2. Powiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły i pedagoga, którzy wzywają policję.
3. Po przyjeździe policji nauczyciel przekazuje zabezpieczoną substancję i informacje dotyczące zdarzenia.
4. Nauczyciel dokumentuje zdarzenie, sporządzając notatkę służbową.

16. Posiadanie przez uczniów narzędzi, przedmiotów i substancji niebezpiecznych

Za przedmioty niebezpieczne uważa się: scyzoryki, noże, duże sygnety, łańcuchy, szpikulce, kije, gaz, broń, pałki, substancje chemiczne łatwopalne, narkotyki, alkohol, dopalacze itp.

17. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie niebezpieczne przedmioty lub substancję przypominającą narkotyki

1. Nauczyciel żąda od ucznia przekazania mu niebezpiecznego przedmiotu lub substancji oraz pokazania zawartości torby szkolnej w obecności innej osoby dorosłej.
2. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie przeszukać ucznia – to czynność zastrzeżona dla policji.
3. O zdarzeniu natychmiast powiadamia wychowawcę i pedagoga, którzy informują rodziców ucznia i sporządzają notatkę służbową.
4. W przypadku odmowy przekazania przedmiotu wychowawca wzywa rodziców, a jeśli to niemożliwe – policję.
5. W przypadku podejrzenia, że substancja jest psychoaktywna, pedagog lub wychowawca wzywa policję i rodziców.

18. Kradzieże, wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych

1. Nauczyciel lub wychowawca po otrzymaniu informacji o kradzieży przeprowadza rozmowę z poszkodowanym i świadkami.
2. Podejmuje działania zmierzające do zwrotu mienia, z wyłączeniem przeszukania sprawcy.
3. Nauczyciel przekazuje informację wychowawcy poszkodowanego i sprawcy, a w razie potrzeby pedagogowi.
4. Wychowawca lub pedagog rozmawia ze sprawcą oraz jego rodzicami, ustala formę i termin zwrotu mienia.
5. Wychowawca lub pedagog rozmawia z poszkodowanym i jego rodzicami, przekazując ustalenia.

6. W uzasadnionym przypadku pedagog i wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły zawiadamiają policję.
7. Szkoła nie odpowiada za przedmioty wartościowe nie związane z nauką (np. telefony, biżuterię, gry elektroniczne).

19. Wagary i powtarzające się nieusprawiedliwione nieobecności

1. Wychowawca informuje rodziców o każdej nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia.
2. W przypadku braku kontaktu wysyła list polecony (kopię zachowuje).
3. Przeprowadza rozmowy z uczniem i rodzicami, odnotowując to w dokumentacji pedagoga.
4. Jeśli sytuacja się powtarza, informuje dyrektora szkoły, który wysyła wezwanie do spełniania obowiązku szkolnego.
5. Jeśli działania nie przynoszą efektu, dyrektor kieruje sprawę na drogę postępowania egzekucyjnego.

Zachowania autodestrukcyjne – próby samobójcze i samookaleczenia

20. Procedura postępowania w przypadku zaistnienia próby samobójczej

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem próby samobójczej jest zobowiązany do udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej uczniowi, wezwania pielęgniarki szkolnej, pogotowia ratunkowego, poinformowania dyrektora szkoły, pedagoga oraz zabezpieczenia miejsca zdarzenia.
2. Dyrektor szkoły zapewnia dziecku bezpieczeństwo poprzez stałą obecność osoby dorosłej i izolację ucznia od grupy.
3. Pielęgniarka lub pedagog powiadamia rodziców ucznia, policję i organ prowadzący szkołę.
4. Dyrektor szkoły powiadamia te organy także wtedy, gdy o próbie samobójczej dowie się spoza szkoły.
5. Pielęgniarka lub pedagog przekazuje ucznia rodzicom lub służbom ratunkowym.
6. Pedagog lub wychowawca sugeruje rodzicom konieczność badań psychiatrycznych dziecka.

21. Procedura postępowania w przypadku samookaleczenia ucznia

1. Nauczyciel uniemożliwia uczniowi kontynuowanie czynności samookaleczenia poprzez stanowczą perswazję i odebranie niebezpiecznego przedmiotu.
2. Przekazuje informację pielęgniarce.
3. W razie potrzeby wzywa pogotowie ratunkowe.
4. Informuje o zdarzeniu dyrektora szkoły, pedagoga, psychologa i wychowawcę klasy.
5. Pedagog, psycholog lub dyrektor przeprowadza rozmowę z uczniem.
6. Wychowawca wzywa rodziców ucznia i wspólnie decydują o terapii psychologicznej lub konsultacji psychiatrycznej.
7. Nauczyciel sporządza notatkę służbową.
8. Wszyscy pracownicy szkoły zobowiązani są do obserwowania ucznia pod kątem zachowań autodestrukcyjnych.
9. Dyrektor może poinformować Radę Pedagogiczną o zaistniałej sytuacji ze względu na bezpieczeństwo ucznia.

Osoby trzecie zachowujące się niewłaściwie lub bezzasadnie przebywające na terenie szkoły

22. Procedura postępowania szkoły w stosunku do osób trzecich

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził bezzasadny fakt przebywania osoby trzeciej w szkole, prosi o opuszczenie terenu. W przypadku odmowy zawiadamia pracowników obsługi lub dyrektora szkoły.
2. Jeśli osoba zachowuje się niewłaściwie – nauczyciel stosuje słowne upomnienie, prosi o opuszczenie terenu i zawiadamia dyrektora.
3. W przypadku braku reakcji dyrektor zawiadamia Policję lub Straż Miejską.
4. W razie nieobecności dyrektora zawiadomienia odpowiednich służb dokonuje nauczyciel lub pracownik szkoły.

Krzywdzenie dziecka w rodzinie

23. Procedura postępowania szkoły w sytuacji krzywdzenia dziecka w rodzinie

1. Nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń jest ofiarą przemocy domowej, informuje o tym wychowawcę, a ten pedagoga szkolnego.
2. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem przeprowadza rozmowę z dzieckiem, prosi pielęgniarkę o pomoc lub podejmuje inne czynności w celu rozpoznania sprawy.
3. Jeżeli po rozmowie z dzieckiem podejrzenia się potwierdzają, pedagog wspólnie z wychowawcą zakłada rodzinie **Niebieską Kartę**, informuje o przemocy policję i Sąd Rodzinny.
4. W przypadku rodziny objętej dozorem, pedagog niezwłocznie powiadamia kuratora.
5. Pedagog wspólnie z wychowawcą i w porozumieniu z dyrektorem przeprowadza rozmowę z rodzicami, informuje o podejrzeniu stosowania przemocy i o konsekwencjach, zakłada Niebieską Kartę i wskazuje formy pomocy.
6. Pedagog sporządza notatkę z rozmowy, podpisaną również przez rodziców dziecka.
7. Wychowawca i pedagog monitorują sytuację ucznia, udzielają mu wsparcia i biorą udział w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego przy Ośrodku Pomocy Społecznej.

Załącznik nr 1

Słupsk, dnia.....

Wzór notatki po spotkaniu z rodzicami

W dniu ..... na terenie Szkoły Podstawowej nr 3 im. J. Korczaka w Słupsku odbyło się spotkanie dotyczące problemu/sytuacji.....

W spotkaniu uczestniczyli:

1. ....
2. ....
3. ....

Ustalono następujące działania:

.....
.....

podpis rodzica
podpis nauczyciela

Załącznik nr 2

Słupsk, dnia.....

Zgłoszenie zdarzenia do specjalistów szkolnych

I. Opis zdarzenia- Co się stało [np. zachowanie ucznia, konflikt, przemoc rówieśnicza, trudności w nauce, sytuacja rodzinna], gdzie, kiedy, kto był zaangażowany, jak przebiegało zdarzenie?

II. Podjęte działania przez wychowawcę/ nauczyciela

Działania wobec ucznia: [Opis przeprowadzonych rozmów, udzielonego wsparcia, ewentualnych uwag, zaleceń czy konsekwencji]

Działania wobec grupy uczniów: [Opis pracy z całą klasą lub wybraną grupą – np. rozmowy/mediacje, zajęcia integracyjne, warsztaty, pogadanki]

Działania wobec rodziców ucznia: [Opis kontaktu z rodzicami – spotkania, rozmowy telefoniczne, korespondencja, przekazane zalecenia]

III. Efekty podjętych działań:

- [Opis zaobserwowanych zmian w zachowaniu ucznia/grupy uczniów]

- [Wpływ działań na atmosferę w klasie/szkole]
- [Reakcja ucznia, grupy uczniów, rodziców]
- [Ewentualne dalsze kroki lub potrzeba kontynuacji działań]

IV. Oczekiwana pomoc:

[np. rozmowa, spotkanie, interwencja w klasie, wsparcie emocjonalne]

.....
podpis osoby zgłaszającej

Informacja dotycząca podjętych działań przez specjalistę szkolnego

.....
podpis specjalisty szkolnego